de burgemeester van (...)

Datum
25 mei 2023
Ons kenmerk
U20230083
Telefoon
070-373 83 93

Onderwerp
Bestuurlijke aandacht voor fraude met identiteitsdocumenten

Geachte heer, mevrouw,

Op 9 mei van dit jaar kwam het onderwerp paspoortenfraude en corruptie onder ambtenaren opnieuw in het nieuws. De directeur van de rijksrecherche, Arthur van Baaren, constateerde in een interview in NRC Handelsblad dat het corrumperen van ambtenaren een verdienmodel is geworden in het criminele milieu. Deze constatering sluit aan bij gebeurtenissen uit 2022. Toen maakten ambtenaren in verschillende gemeenten valse paspoorten en rijbewijzen aan voor internationaal gezochte criminelen.
Wij zien dit fenomeen als ondermijnend voor het vertrouwen in de overheid.

Met deze brief willen wij de achtergronden van deze fraude belichten en u attenderen op een aantal instrumenten dat kan helpen bij het voorkomen ervan. Want uiteraard raakt dit u als burgemeester, als wettelijk verantwoordelijke voor de uitgifte van identiteitsdocumenten.

Vervalste identiteitsdocumenten, zoals paspoorten en rijbewijzen, zijn van grote waarde voor criminelen. Daarmee kunnen zij buiten het zicht van justitie vrij reizen, zich bij banken identificeren en een onderneming starten. Voor het verkrijgen van deze documenten zoeken zij de zwakste schakel. Dat kan de medewerker Burgerzaken zijn.

Voor een medewerker is geldelijk gewin niet het enige motief voor fraude. Er kan ook sprake zijn van intimidatie en bedreiging, van de medewerker zelf of familieleden. Bedreigingen van buitenaf zijn moeilijk te voorkomen. Alert zijn op het gedrag en de houding van medewerkers is dan geboden. En binnen de gemeentelijke organisatie moeten medewerkers veilig hun werk kunnen doen. Daarbij spelen onder meer de volgende vragen:

- Is er een cultuur waarin deze risico’s bespreekbaar zijn en waarin medewerkers zich veilig voelen om bedreigingen te melden?

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

- Is uw organisatie voldoende ingericht op het opvolgen van deze meldingen?
- Wordt voor nieuwe medewerkers een Verklaring omtrent Gedrag aangevraagd?
- Vindt er functiescheiding plaats in het werkproces rondom identiteitsdocumenten, zodat aanvraag en verstrekking altijd door verschillende medewerkers plaatsvindt?

Integriteit en veiligheid van medewerkers zijn niet vanzelfsprekend. Het juiste personeelsbeleid kan de sleutel zijn om grip te krijgen op beide aspecten. Wij wijzen u graag op de Toolkit Integriteit Ambtenaren van de VNG. Deze bevat een aantal praktische instrumenten om uw organisatie te ondersteunen bij de ontwikkeling of verbetering van dit beleid. Aanscherping van het beleid is ook verstandig in het licht van de 'paspoortpiek', die wij van 2024 tot 2030 verwachten. Deze piek is het gevolg van het verlopen van de reisdocumenten die zijn uitgegeven na de verlenging van de geldigheidstermijn van 5 naar 10 jaar in 2014. De Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken is in dit kader een wervingscampagne gestart voor nieuwe medewerkers Burgerzaken.

Naar aanleiding van de corruptiegevallen van vorig jaar heeft het ministerie van BZK onderzoek gedaan naar mogelijke extra maatregelen. Van dit onderzoek is verslag gedaan in een brief van de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering van juli 2022[1]. Over de voortgang is gerapporteerd in haar brief van november 2022[2] Voor maatregelen op de middellange termijn heeft BZK het programma Verbeteren Reisdocumenten Stelsel gestart.

Natuurlijk houden wij u op de hoogte van verdere relevante ontwikkelingen. Met vragen over deze brief kunt u terecht bij het KlantContactCentrum van de VNG via 070-373 83 93 of info@vng.nl.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 25 764, nr. 137
[2] Kamerstuk II 2021/2022, 25764, nr. 137